

КРИТЕРИУМИ ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ОДГОВОРНОСТ

Зајакнување на ромското граѓанско општество
како независни и транспарентни организации за
надгледување

European Roma Grassroots Organisations Network

КРИТЕРИУМИ ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ОДГОВОРНОСТ

Зајакнување на ромското граѓанско општество како
независни и транспарентни организации за
надгледување

Авторско право © ERGO Network

Репродукцијата на материјалот во оваа публикација е дозволена само за
некомерцијални, образовни цели, под услов да се цитира изворот.

www.ergonetwork.org

Rue d'Edimbourg 26

1050 Брисел

Јуни 2018 година

КРИТЕРИУМИ ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ОДГОВОРНОСТ

Потребата за транспарентност во внатрешното функционирање на здруженијата не е конкретно утврдена во меѓународните и регионалните договори поради правото на здруженијата да не се мешаат во државата и во нејзините внатрешни работи. Сепак, отвореноста и транспарентноста се од фундаментално значење за утврдување на одговорноста и довербата на јавноста (OSCE/ODIHR, 2015¹).

Критериумите за транспарентност се придружени со материјали за обука кои ги поддржуваат организациите во спроведување на критериумите во нивните структури и нивната секојдневна работа. Можете да нарачате офлајн верзија на „Игра за транспарентност“ од секретаријатот на ERGO мрежата и да пристапите до онлајн алатката за обука на www.ergonetwork.org/transparency

1) Канцеларија на ОБСЕ за демократски институции и човекови права, Европска комисија за демократија преку право (Венецијанска комисија), Заеднички упатства за слобода на здружување, 2015 година, стр.62.

ВОВЕД

ERGO Network заедно со организационите членки - Центар за застапување и истражување на Ромите (Словачка), Рома Активна Албанија (Албанија), Слово 21 (Чешка), Фондација Автономна (Унгарија), ОТАХАРИН (Босна и Херцеговина), РРОМА (Македонија), Млади Роми (Црна Гора) и нулта дискриминација (Турција) - изработи збир на критериуми за транспарентност и одговорност за организациите на локално ниво со цел **да ги зајакнат организациите на граѓанското општество**. Користењето на критериумите ќе даде повеќе легитимност, подобри можности за прибирање финансиски средства и поголема доверба од нивото на гласрут и институциите, како и во крајна линија ќе ја зајакнат моќта на организациите на граѓанското општество. Да се биде транспарентен и одговорен е важен предуслов за ефективност на граѓанското општество што сериозно се сфаќаат од страна на нејзините институционални колеги и други партнери.

Понатаму, членовите на ERGO Network се согласија во приклучување на нивните напори и да ја вградат својата темелна експертиза **за да го оспособат ромското и про-ромското граѓанско општество** во нивните земји во спроведувањето на критериумите за транспарентност. Организациите кои ги исполнуваат ќе користат етикета за транспарентност за да го привлечат вниманието на нивниот квалитет во управувањето, менаџментот и изведбата.

Професионализацијата на ромското граѓанско општество во однос на транспарентноста и одговорноста е процес кој има за цел исполнување на следните специфични цели:

- ✓ Да биде пример за други организации во областа на транспарентноста и одговорноста во промовирањето на позитивните вредности и да ги поддржува другите со експертиза
- ✓ Да се подобри ефективноста на граѓанските организации преку воспоставување на јасни структури
- ✓ Да се зголеми влијанието на работата на граѓанските организации обезбедување позитивни промени и давање на долгорочни позитивни резултати
- ✓ Да се зајакне капацитетот за решавање на прашањата за правата на Ромите;
- ✓ Да станат еднакви партнери со институциите
- ✓ Да се воспостави подобра поврзаност на гласното ниво
- ✓ Да се обезбеди поголема одржливост на граѓанските организации
- ✓ Поддршка за прибирање финансиски средства
- ✓ Да се создадат услови за споредливост на ГО
- ✓ За да се обезбеди сигурност, односно во согласност со националното законодавство.

На крај, исполнувањето на критериумите за транспарентност значи дека не само што може да покаже дека Ромите и про-ромското граѓанско општество ги сфаќаат многу сериозно, туку исто така имаат право **да го бараат истото од другите засегнати страни.**

Ние сме свесни за предизвиците со кои би можеле да се сретнат организациите при примена на критериумите, како што се комплексноста на локалната политика или недостатокот на човечки ресурси. Овој сет од критериуми ги опишува начините на

кои треба да се управуваат и водат основните организации на граѓанското општество. Се фокусира на применливи критериуми во областите на

- 1) Управување,
- 2) Финансиски менаџмент и
- 3) Изведба.

ОСНОВНИ ВРЕДНОСТИ

Организацијата на граѓанското општество треба да **признае дека сите луѓе се раѓаат слободни и еднакви во достоинство**. Таа треба да биде **осетлива на моралните вредности, религиите, обичаите, традициите и културата на заедниците** на кои им служат. ГО **не треба да ги крши човековите права**. Треба да биде **искрена и верна** во односите со луѓето чија цел е да ги поттикнат, донаторите, вработените, членовите и партнерите, владините институции и јавноста во целина; не треба да има скриена агенда и **треба да го почитува законот**. ГО треба **да биде одговорна** за своите вработени, партнери и изборни единици, но исто така и за широката јавност.

Дури и најискрените граѓански организации можат да имаат корист од критериумите за транспарентност, поради нивните систематски идентификувани прифатливи стандарди и етички практики. Тие обезбедуваат етичка проверка, истовремено служејќи како изјава и доказ дека важноста на **одржување на високи стандарди** е сфатена сериозно. Таквите критериуми исто така може да им помогнат на засегнатите страни во

идентификувањето и избегнувањето на неодговорни организации.

Одржливиот напредок, мир и правда бараат сите организации да **придонесат за општото добро**. Така, ГО треба да го балансира само-развојот и услугата за другите. Од фундаментално значење за самиот карактер на секоја ГО е дека тие **не-се-за-заработка, невладини, и политички независни**.

КРИТЕРИУМИ НА УПРАВУВАЊЕ

Ефикасна управувачка структура и силно, активно и посветено раководно тело се клучни за способноста на организацијата да ја оствари својата мисија и цели.

Структурата на управување треба да ги одразува основните вредности и мисијата на организацијата. Раководното тело има крајна одговорност за сите свои активности и ресурси. Ова вклучува воспоставување на насоката на организацијата, почнувајќи со својата мисија. Управниот орган, исто така, ги утврдува активностите на организацијата и ја следи нивната усогласеност со мисијата. Тој се занимава со одговорност за добивање и соодветно вработување на човечки и финансиски ресурси за извршување на мисијата на организацијата и одржување на организацијата и ги надгледува законските барања. Со цел да се исполнат критериумите за транспарентност во однос на управувањето, организациите треба да создадат услови за и да го остварат следново:

Јасна структура на тела за донесување одлуки со дефинирани одговорности

Јасни правила на постапки за тела за донесување одлуки

Редовни избори на владејачкото тело од страна на Генералното собрание (доколку не постои друга официјална организациска структура, на пример, фондации)

Структурите за управување ослободени од токенизам, непотизам и судир на интереси.

Значајно учество на целна група во донесувањето одлуки (барем еден член на целната група мора да биде застапен во управното тело).

Еднакво учество на жените и застапеност на младите како и возрастната рамнотежа во органите на одлучување; географска застапеност ако е применливо.

Постапка за номинирање на поединци за да служи во управното тело познато на членовите и другите релевантни страни.

Јасна изјава за мисијата одобрена од страна на управното тело за да се утврди зошто ГО постои и што сака да го постигне, периодично разгледувани.

Демократско владеење (не-авторитарно, земајќи го предвид мислењето на соработниците подеднакво во предвид, внатрешен систем на гласање итн.)

Советување / отворено лидерство (доверба и смиреност да се откаже од потребата да се контролира, додека инспирира посветеност кај луѓето да ги остварат целите)

Повеќегодишен или годишен стратешки план за работа усвоен од членството со цел да се исполни мисијата на организацијата и систем за следење за да се провери

Кодекс на однесување и политика за заштита на децата (да бидат потпишани од сите вработени / волонтери).

Процедури за извршување на улоги на вработените.

КРИТЕРИУМИ ЗА ФИНАНСИСКИ МЕНАЏМЕНТ

Организациите на граѓанското општество треба да имаат соодветни финансиски процедури за да ги убедат сите партнери и општата јавност дека инвестициите во организацијата се безбедни. Организации треба да користат внатрешни финансиски процедури, внимателно да одржуваат финансиски извештаи и да дадат достапни финансиски извештаи за јавноста. Тие, исто така, треба да ги прегледаат своите финансиски извештаи периодично. За да се исполнат критериумите за транспарентност во однос на финансиското управување, организациите треба да создадат услови и остварат:

Искористување на своите ресурси на ефективен и ефикасен начин кон остварување на она што е предвидено.

Ракување со ресурси одговорно за постигнување на целите на организацијата и да им служи на јавно добро

Воздржување од користење на нелегални извори, ресурси од свесно неправедни компании, од компании кои користат детски труд и слично.

Воздржување од злоупотреба на јавните пари (сите јавни средства треба да се третираат како доверба на јавноста); и спротивставување на корупција, мито и други финансиски неправилности.

Да не трошат повеќе од 35% во однос на внатрешните работи (што значи трошење најмалку 65% од вкупните трошоци за програмските активности, и идеално повеќе од 80%.)

Откривање на извори на финансирање (донатори на издавачки организации, откривање на износите потрошени за лобирање кон јавните органи (доколку е применливо).

Објавување на годишните финансиски извештаи.

Почитување на националното законодавство и роковите (книговодство, фискална декларација, договорни барања за вработените и волонтерите итн.)

Финансиски одлуки на претседавачот или благајникот не се земаат независно од управното тело.

Финансиски одлуки на претседавачот или благајникот не се земаат независно од управното тело. Внатрешни прописи за плаќања, односно систем на потписници за плаќања и други финансиски и административни политики и вработените кои се запознаваат со нив.

Систем за проверка на книги од страна на одборот на директори и / или одобрување од страна на Генералното собрание.

Годишни надворешни финансиски ревизии, доколку е можно.

Редовно ажурирани книги, за финансиската состојба да може да се обезбеди на време.

КРИТЕРИУМИ НА ИЗВЕДБА

Посветен и одговорен персонал и волонтери се од витално значење за успехот на ГО. Треба да побара квалификуван персонал, да им понуди соодветна обука и надзор, да ги третираат со правичност и праведност, и да им обезбедат можности за индивидуален раст и развој. Од друга страна, граѓанските организации треба да очекуваат вработените и волонтерите да ги одржуваат највисоките стандарди за професионално однесување, да користат информации и ресурси одговорно и да избегнуваат судир на интереси. За да се исполнат критериумите за транспарентност во однос на изведбата, организациите треба да создадат услови за и да го исполнуваат следното:

Активности во согласност со мисијата на организацијата.

Критички периодични испитувања на активности за да се утврди нивната важност за мисијата, нивната ефикасност и ефективност, вредноста на програмите.

Решавање на темелните причини за прашања на кои работи организацијата и залагање за фундаментални промени.

Размена на знаења и размена со засегнатите страни.

Донесување одлуки кои одговараат на повратни информации од луѓето засегнати од работата на организацијата, партнери, волонтери и вработени.

Редовно бараат повратни информации за своите активности од сите партнери.

Комуницирање визија, мисија и стратешки цели однадвор и внатрешно.

Видливост на активности и резултати (преку веб-страница, билтени, флаери итн.).

Значајно учество на целната група на сите нивоа (работа која е водена од луѓето и почитувачко партнерство).

Обезбедување на комуникациски канал за да се распрашува јавноста.

Инвестирање во вработените и волонтерите за да го развијат својот целосен потенцијал и да ги постигнат целите на организацијата преку обезбедување обука, обезбедување на квалитетен процес на воведување на нов персонал и редовни состаноци и проценки на тимот.

Почитување на стручноста од изборот на експерти или стручни организации врз основа на нивното знаење и искуство, а не врз основа на пријателски или семејни врски.

Одржување на етички, кооперативни односи со други ГО и партнери каде што е можно и соодветно заради поголемо јавно добро.

Критериумите за транспарентност беа креирани од ERGO Network со поддршка на Меѓународниот Вишеградски фонд во рамките на "Заедничката иницијатива за зајакнување на ромското граѓанско општество во Западен Балкан и Турција" и "Ромите вклучени во социјална Европа", заедно со следните партнерски организации:

Slovo21 - Република Чешка

Центар за застапување и истражување на Ромите – Словачка

Фондацијата "Автономија" – Унгарија

Ром Активна Албанија

ОТАХАРИН - Босна и Херцеговина

ПРОМА – Македонија

Млади Роми - Црна Гора

Нула дискриминација - Турција

JOINT INITIATIVE to Empower
Roma Civil Society in the
Western Balkans & Turkey

Оваа публикација добива финансиска поддршка од Програмата на Европската унија за вработување и социјални иновации "EaSI" (2014-2020). За повеќе информации консултирајте се со:

<http://ec.europa.eu/social/easi>.

Публикацијата е подготвена со помош на Европската унија преку ИПА програмата за граѓанско општество.

Содржината на оваа публикација е единствената одговорност на ERGO Network и на ниеден начин не може да се земе да ги одразува ставовите на Европската унија. Комисијата не е одговорна за каква било корист што може да се направи од информациите што ги содржи.

Со финансиска поддршка од Меѓународниот Вишеградски фонд:

<https://www.visegradfund.org/>.